

Bayat qalası

Qarabağ xanlığı ərazisində salınmış ilk qala Bayat qalası idi. Kəbirli mahalında - Ağcabədi yaxınlığında inşa edilmiş bu qalanın əsası 1748-ci ildə qoyulmuşdur. Bayat qalası ilk növbədə müdafiə məqsədilə inşa edilmişdi. Qala divarlarının ətrafında düşmən hücumları zamanı içəri su ilə doldurulan dərin və enli xəndək qazılmışdı. Xan ailəsindən başqa bura ətraf kəndlərdən, hətta Təbriz və Ərdəbil şəhərlərindən də çoxlu sənətkar köçürülmüşdür.

Bayat qalasının tikilməsi və Qarabağ xanlığının getdikcə güclənməsi xristian müləklərin ciddi narahatlığına səbəb olmuşdu. Onlar Pənahəli xanın güclənməsinə hər vasitə ilə mane olmağa çalışırdılar. Pənahəli xan onları özündən asılı vəziyyətə salırdı.

Bayat qalası beş il ərzində Qarabağ xanlığının paytaxtı oldu. Bura paytaxt üçün o qədər də əlverişli mövqedə deyildi. Ona görə də Pənahəli xan strateji cəhətdən daha əlverişli mövqeyə malik olan yeni paytaxt-qala tikdirmək qərarına gəlmişdi. Bu isə əvvəlcə Şahbulaq, sonra isə Şuşa olmuşdu.

İç qala

İbrahimxəlil xanın hakimiyyəti dövründə uca bir təpənin üstündə İç qala tikilmişdi. Qalanın içərisində divanxana, iki böyük imarət və yardımçı binalar var idi. Mir Mehdi Xəzani yazır ki, İç qaladakı bu imarətlərin birində Mehdiqulu xanın anası Xurşidbanu bəyim, digərində isə Car-Balakən hakimi Ömər xanın (Ümmə xanın) bacısı Bikə ağa yaşayırdı.

Əsgəran qalası

Şuşa şəhərindən 25 km aralıda, Qarqarçayın hər iki sahilində tikilən Əsgəran qalaları düşmənin Şuşaya düzənlikdən baş verə biləcək hücumlarının qarşısını almaq üçün nəzərdə tutulmuşdu. Qalaların çayın sahilində yerləşən hissəsi uzunluğu 250 metrə çatan ikiqat divardan ibarət idi. Çay daşı ilə hörülmüş qala divarının eni 2, hündürlüyü isə bəzi yerlərdə 9 metrə çatırdı. Əsgəran qalaları çox əlverişli mövqeyə malik idi. Qarqarçayın sahilləri çox hündür və sıldırım olduğundan düşmən bu qalaları ələ keçirmədən Şuşaya doğru irəliləyə bilməzdi. Mirzə Camal Qarabaği yazırdı: "Müharibə zamanı bu qalalarda azacıq piyada qoşun olsa, düşmən oradan keçib Şuşa qalasına gedə bilməzdi".